

Regelink
Ecologie & Landschap

Vleermuisonderzoek

Arnhemsebovenweg 58, Driebergen-Rijsenburg

In het kader van de Wet natuurbescherming

Colofon

Tekst, foto's en samenstelling	Mirthe Wiltink
In opdracht van	D2VH
Naam opdrachtgever	Daan de Kruijk
Rapportnummer	RA18448-02
Status rapport	Definitief
Datum oplevering rapport	11 december 2019
Aantal pagina's	21
Collegiale toets	G.M. Gerrits
Wijze van citeren	Mirthe Wiltink, 2019. Vleermuisonderzoek. Arnhemsebovenweg 58, Driebergen-Rijssenburg. In het kader van de Wet natuurbescherming. Rapport RA18448-02, Regelink Ecologie & Landschap, Wageningen.

Regelink
Ecologie & Landschap

Regelink Ecologie & Landschap

Gerrit Zegelaarstraat 1
6709 TA Wageningen
085-7737676
info@regelink.net
www.regelink.net

Lid Netwerk Groene Bureaus

Inhoudsopgave

1. Inleiding	4
1.1 Aanleiding	4
1.2 Doel	4
2. Werkwijze en inspanning	5
2.1 Vleermuizen	5
2.2 Volledigheid inventarisatie	6
3. Omschrijving plangebied	7
4. Resultaten	8
4.1 Gewone Dwergvleermuis	8
4.2 Ruige dwergvleermuis	10
5. Ingreep	11
6. Toetsing aan de Wet natuurbescherming	12
6.1 Effectbepaling	12
6.2 Toetsing Wet natuurbescherming	12
7. Conclusies en aanbevelingen	14
7.1 Conclusies	14
7.2 Aanbevelingen	14
8. Bronnen	15
8.1 Literatuur	15
8.2 Websites	15
Bijlage 1. Waarnemingskaarten	16
Bijlage 2. Wet- en regelgeving	17
Wet natuurbescherming	17
Natuurnetwerk Nederland	20
Wet dieren	21

1. Inleiding

1.1 Aanleiding

De initiatiefnemer, D2VH, is voornemens om in plangebied dat is gelegen op het achtererf van de Arnhemsebovenweg 58 in Driebergen-Rijssenburg een locatie voor ouderenzorg te laten ontwikkelen in een deel van de aanwezige bedrijfshal. Hiertoe moet eerst het bestemmingsplan gewijzigd worden.

Volgens nationale en internationale regelgeving is het verplicht om voordat de ingreep plaatsvindt onderzoek te doen naar de aanwezigheid van beschermde flora en fauna.

Uit een ecologische potentie-inschatting van Regelink Ecologie & Landschap (Wiltink, 2018) blijkt dat in het plangebied mogelijk vleermuizen aanwezig zijn. Alle soorten vleermuizen zijn beschermd. Daarom heeft Regelink Ecologie & Landschap in opdracht van de D2VH in het plangebied onderzoek naar vleermuizen uitgevoerd.

Bij het opstellen van deze rapportage is uitgegaan van de definities zoals aanwezig op de website van Regelink Ecologie & Landschap¹.

1.2 Doel

Met behulp van dit onderzoek worden de volgende vragen beantwoord:

- Welke soorten vleermuizen komen voor in het plangebied?
- Welke functies heeft het plangebied voor de aanwezige soorten vleermuizen?
- Leidt de ingreep tot overtreding van de verbodsbepalingen uit de Wet natuurbescherming?

¹ <http://www.regelink.net/kenniscentrum/definities-vleermuizenonderzoek/>

2. Werkwijze en inspanning

In het paarseizoen van 2018 en het kraamseizoen van 2019 werd het plangebied aan de Arnhemsebovenweg 58 in Driebergen-Rijssenburg geïnventariseerd op vleermuizen. De toegepaste onderzoeksmethoden worden in dit hoofdstuk nader toegelicht.

Tijdens alle bezoeken waren de weersomstandigheden geschikt voor het inventariseren van vleermuizen, zie tabel 1.

Tabel 1. Datum en tijdstip van en weersomstandigheden tijdens de inventarisaties.

Datum	Tijdstip	Onderzochte functies	Naam medewerker	Weersomstandigheden
11-09-2018	02:00-04:00	Vliegroute, foerageergebied, paarverblijfplaats, middernachtelijk zwermgedrag winterverblijfplaats	B. Backx	15°C, bewolkt, droog, 2 Bft
26-09-2018	23:00-01:00	Vliegroute, foerageergebied, paarverblijfplaats,	M. Wiltink	11°C, onbewolkt, droog, 1 Bft
24-05-2019	21:35-23:45	Vliegroute, foerageergebied, kraamverblijfplaats, zomerverblijfplaats	M. Wiltink	12°C, onbewolkt, droog, 2 Bft
28-06-2019	21:50-00:00	(laatvlieger) vliegroute, foerageergebied, kraamverblijfplaats, zomerverblijfplaats	F. Kiggen	17 °C, onbewolkt, droog, 2 Bft
29-06-2019	3:20-5:20	Vliegroute, foerageergebied, kraamverblijfplaats, zomerverblijfplaats	F. Kiggen	15 °C, onbewolkt, droog, 2 Bft

2.1 Vleermuizen

Tijdens de veldbezoeken werd op grond van geluid en zicht geïnventariseerd. Met behulp van een heterodyne batdetector met opname- en vertragingfunctie (type: Pettersson D240x) werd de echolocatie die vleermuizen uitzenden hoorbaar gemaakt voor mensen.

Wanneer de soort op grond van frequentie, klank en ritme niet met zekerheid kon worden bepaald, werd een opname gemaakt met een extern opnameapparaat. Met behulp van het computerprogramma Batsound werden de opnamen nader geanalyseerd. Hierbij werden de criteria zoals beschreven door A. Boonman (www.batecho.eu) toegepast. Voor sociale geluiden van vleermuizen werd gebruik gemaakt van Middleton, 2014 en Pfalzer, 2002. Door daarnaast zoveel mogelijk visueel waar te nemen werd de determinatie geverifieerd en werd het gedrag (en daarmee vaak de functie van het gebied) vastgesteld.

Gedurende de nazomer (augustus tot oktober) werden de bezoeken tussen een uur na zonsondergang en een uur voor zonsopkomst uitgevoerd. In deze periode werd minimaal twee uur geïnventariseerd. Gedurende het voorjaar (tussen mei en augustus) werden de bezoeken direct vanaf zonsondergang tot twee uur na zonsondergang of vanaf twee uur voor zonsopkomst tot zonsopkomst uitgevoerd.

De inventarisaties werden postend op enkele plekken binnen het plangebied uitgevoerd, waarbij de schuren en de loods goed overzien konden worden. Het plangebied en ook het omliggende gebied zijn meerdere keren doorkruist.

2.2 Volledigheid inventarisatie

De inventarisatie is uitgevoerd volgens het Vleermuisprotocol 2017 zoals vastgesteld door Gegevensautoriteit Natuur.

De inventarisatie is een steekproef gebaseerd op momentopnames. Hierdoor is niet uitgesloten dat soorten en functies die niet waargenomen werden op een ander tijdstip ook wel aanwezig zijn. Dit is acceptabel omdat de Wet natuurbescherming een initiatiefnemer vraagt te doen wat redelijkerwijs van hem verwacht kan worden.

Met de gekozen methode en inspanning is voldoende invulling gegeven aan artikel 1.11 (zorgplicht) van de Wet natuurbescherming. Wat betreft het onderhavige onderzoek heeft de initiatiefnemer gedaan wat redelijkerwijs van hem verwacht kan worden.

3. Omschrijving plangebied

In de rapportage van de ecologische quickscan is een uitgebreide beschrijving van het plangebied opgenomen, zie daarvoor de rapportage RA18448-01 (Wiltink, 2018).

Figuur 1. Ligging van het plangebied, met de begrenzing in rood aangegeven. © Dienst voor het kadaster en de openbare registers, Apeldoorn, 2019.

In Figuur 1 is de begrenzing van het plangebied weergegeven. Het plangebied betreft het achtererf van de Arnhemsebovenweg 58 in Driebergen-Rijssenburg in de gemeente Utrechtse Heuvelrug (provincie Utrecht). Binnen het plangebied valt een bedrijfshal, die wordt gebruikt als paardenstal, hobbyruimte en opslag. De bedrijfshal is van bakstenen en heeft een bitumendakbedekking. Het deel van de bedrijfshal dat als paardenstal wordt gebruikt heeft een spouwmuur. In het najaar van 2018 en de winter van 2019 waren in de stal nog paarden aanwezig. In het voorjaar zijn de paarden verplaatst.

Ook valt een bakstenen schuurtje met een pannendak dat achter het woonhuis staat binnen het plangebied. Het schuurtje is voor een groot deel begroeid met klimop.

4. Resultaten

In dit hoofdstuk worden de resultaten van het vleermuisonderzoek beschreven. In Tabel 2 staat een beknopt overzicht van de waargenomen aantallen per soort en functie. In hoofdstuk 4.1 en verder worden de (interpretaties van) de waarnemingen beschreven.

Tabel 2 Samenvatting van de waargenomen soorten en functies. De getallen geven het (geschatte) aantal individuen per functie weer.

Soort	Foerageergebied	Vliegroute	zomerverblijfplaats	kraamverblijfplaats	paarverblijfplaats	winterverblijfplaats
gewone dwergvleermuis	1-3	-	1	-	-	-
ruige dwergvleermuis	1	-	-	-	-	-

Hieronder worden per soort de waargenomen functies beschreven. Waarnemingskaarten zijn opgenomen in bijlage 1.

4.1 Gewone Dwergvleermuis

4.1.1 Foerageergebied

Binnen het plangebied foerageren 1 tot 3 gewone dwergvleermuizen. Dieren zoeken de luwte van het gebouw op om te foerageren. Tijdens de paarperiode in 2018 foerageerden de vleermuizen bij de noordoostzijde van het plangebied. Hierbij werd ook in de paardenstal, waarvan de deuren altijd open staan, gefoerageerd.

Gedurende het kraamseizoen foerageerden de gewone dwergvleermuizen voornamelijk aan de zuidoostzijde en achter de schuur in de tuinen van de woningen aan de Zonstraat 85 en 87. In de kraamperiode werd er niet meer gefoerageerd in de stal, waarschijnlijk omdat de paarden niet meer in de stal stonden en er daardoor minder aanbod van voedsel in de stal was.

Rondom het plangebied liggen verschillende tuinen die geschikt zijn als foerageergebied zoals de tuinen van de woningen aan de Zonstraat en Traaij. Op grond van het beperkte aantal foeragerende dieren en de in ruime mate aanwezige alternatieve foerageermogelijkheden in de directe omgeving kan gesteld worden dat het plangebied geen essentieel foerageergebied voor gewone dwergvleermuizen is.

4.1.2 Vliegroutes

De aanwezige lijnvormige elementen werden niet als vliegroute gebruikt. Essentiële vliegroutes zijn dan ook niet aanwezig in het plangebied.

4.1.3 Vaste rust- en/of verblijfplaatsen

Zomerverblijfplaats

In de zomermaanden is zomerverblijfplaats van gewone dwergvleermuizen aangetroffen. Een invliegend dier is waargenomen tijdens het ochtendbezoek op 29 juni. De verblijfplaats bevindt zich in de spouwmuur en wordt bereikt via een open stootvoeg in de nok van de paardenstal (Figuur 2). De zomerverblijfplaats wordt gebruikt door één dier.

Figuur 2. De locatie aan de voorzijde van de stal waar een zomerverblijfplaats van gewone dwergvleermuis is waargenomen.

Kraamverblijfplaats

Een kraamverblijfplaats van gewone dwergvleermuis is niet aangetroffen in het plangebied.

Paarverblijfplaats

Tijdens de paarperiode (augustus – september) is twee keer een roepend mannetje gewone dwergvleermuis waargenomen. Gewone dwergvleermuizen vliegen al roepend rond om vrouwtjes naar hun paarverblijfplaats te lokken. Omdat bij elk van de twee bezoeken in de paarperiode eenmalig een roepend mannetje is waargenomen kan worden aangenomen dat de paarverblijfplaats van gewone dwergvleermuis zich buiten het plangebied bevindt. De frequentie aan waarnemingen van roepende dieren zou hoger zijn wanneer een paarverblijfplaats in het plangebied aanwezig zou zijn.

Winterverblijfplaats

Het is mogelijk dat het gebouw gebruikt wordt als winterverblijf door een of enkele gewone dwergvleermuizen, omdat een zomerverblijf aanwezig is in het gebouw. Het kleine aantal overwinterende dieren dat verwacht kan worden, zal naar verwachting met de eerste vorst wegtrekken naar gebouwen met betere temperatuur buffering.

Zwermgedrag is niet waargenomen, de aanwezigheid van een massa-winterverblijfplaats, waar een groot aantal dieren overwinteren, is uitgesloten.

4.2 Ruige dwergvleermuis

4.2.1 Foerageergebied

Tijdens het eerste veldbezoek in de kraamperiode is eenmalig een foeragerende ruige dwergvleermuis waargenomen binnen het plangebied. Op grond van de korte verblijfsduur van het dier binnen het plangebied kan gesteld worden dat het plangebied geen essentieel foerageergebied voor ruige dwergvleermuis is.

4.2.2 Vliegroutes

De aanwezige lijnvormige elementen werden niet als vliegroute gebruikt. Essentiële vliegroutes voor ruige dwergvleermuis zijn dan ook niet aanwezig in het plangebied.

4.2.3 Vaste rust- en/of verblijfplaatsen

Zomerverblijfplaats

In de zomermaanden werden geen vaste rust- en/of verblijfplaatsen van ruige dwergvleermuis aangetroffen.

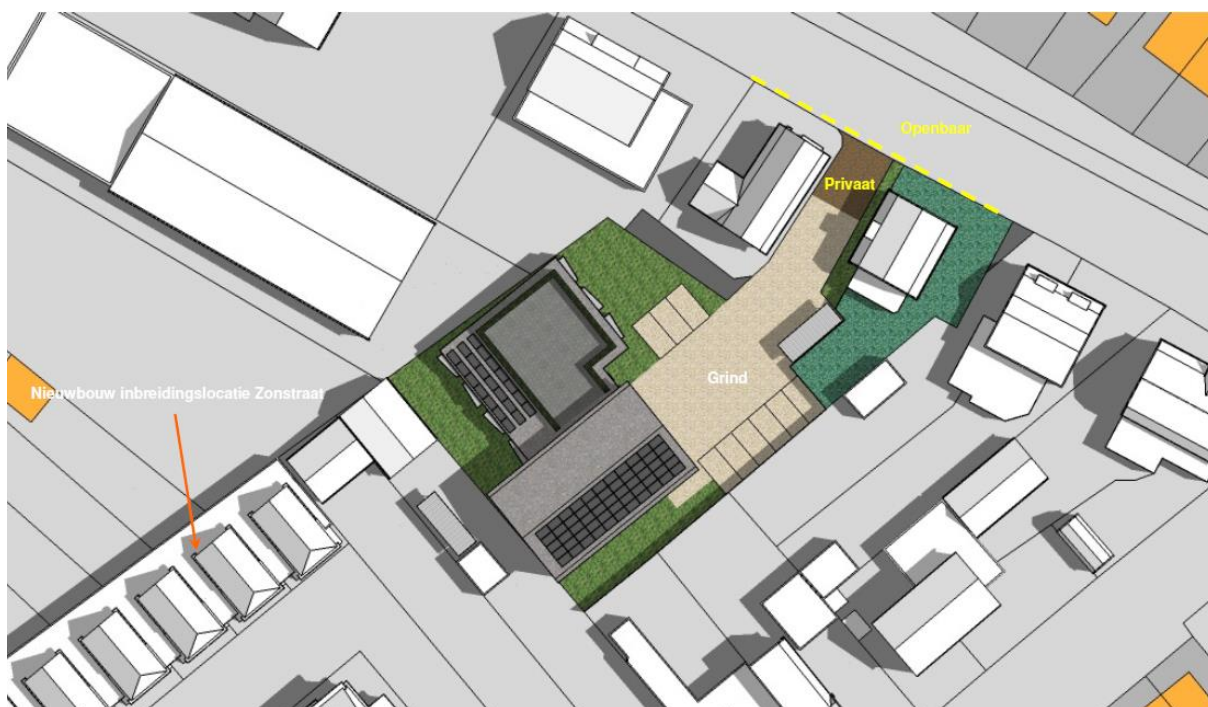
Paarverblijfplaats

Tijdens de paarperiode (augustus – september) werden geen roepende mannetjes ruige dwergvleermuizen waargenomen.

5. Ingreep

De initiatiefnemer, D2VH is voornemens om het plangebied aan de Arnhemsebovenweg 58 in Driebergen-Rijssenburg opnieuw in te richten. De paardenstal wordt omgebouwd tot een locatie voor ouderenzorg (Figuur 3 en Figuur 4). Ingrepen die daartoe in het plangebied moeten plaatsvinden bestaan voornamelijk uit:

- Grootschalige werkzaamheden aan de paardenstal, waaronder renovatie van het dak, aanbrengen van wijzigingen in de gevelindeling en aanbrengen van isolatie;
- Sloop van de hobbyruimte van de bedrijfshal;
- Sloop schuur;
- Realisatie nieuwbouw op de plek van de hobbyruimte.

Figuur 3. Een impressie van de nieuwe situatie.

Figuur 4. Een impressie van de gerenoveerde paardenstal en de nieuwbouw op de locatie van de hobbyruimte.

6. Toetsing aan de Wet natuurbescherming

6.1 Effectbepaling

Het plangebied wordt als foerageergebied gebruikt door gewone dwergvleermuis en ook een ruige dwergvleermuis is eenmalig foeragerend in het plangebied waargenomen. Door de korte verblijfsduur van foeragerende dieren is het plangebied geen essentieel foerageergebied. Daarnaast blijft het gebied dat als foerageergebied gebruikt wordt na de ingreep behouden.

Gedurende het onderzoek werden geen vliegroutes waargenomen. Essentiële vliegroutes worden daarom niet in het plangebied verwacht. In het plangebied zijn geen kraam- en paarverblijfplaatsen van gewone dwergvleermuizen aanwezig. Daarnaast zijn er geen aanwijzingen voor de aanwezigheid van een winterverblijfplaats voor grotere aantallen dieren.

Er is een zomerverblijfplaats waargenomen in het plangebied, in de nok aan de voorzijde van de paardenstal. De verblijfplaats bevindt zich in de spouwmuur en wordt bereikt via open stootvoegen. Bij grootschalige renovatie van de paardenstal verdwijnt de zomerverblijfplaats.

6.2 Toetsing Wet natuurbescherming

6.2.1 Gewone dwergvleermuis

Lokale gunstige staat van instandhouding

De voorgenomen ingreep heeft een negatief effect op een of hoogstens enkele gewone dwergvleermuizen. Met de ingreep wordt een zomerverblijfplaats aangetast. De ingreep heeft effect op een klein deel van de lokale populatie, waarmee de staat van instandhouding van de lokale populatie niet in het geding zal komen.

Voor het uitvoeren van de werkzaamheden moet een mitigatieplan worden opgesteld en een ontheffing aangevraagd worden, omdat met de ingreep artikel 3.5 van de Wet natuurbescherming wordt overtreden. In het mitigatieplan worden maatregelen beschreven waarmee een overtreding van de verbodsbepalingen zoveel mogelijk worden voorkomen of worden verzacht, waaronder het toepassen van een aangepaste werkwijze en het faciliteren van alternatieve verblijfplaatsen.

Verbodsbepalingen

Door ingreep verdwijnt een zomerverblijf van de gewone dwergvleermuis. Daarnaast kunnen bij uitvoeren van de werkzaamheden ook gewone dwergvleermuizen worden gedood of verstoord. Deze negatieve effecten leiden tot een overtreding van Artikel 3.5 van de Wet natuurbescherming, te weten:

Tabel 3 Resultaten van de toetsing per soort en functie.

Soort	Ingreep/activiteit	Artikel 3.5 lid 1 (doden)	Artikel 3.5 lid 2 (verstoren)	Artikel 3.5 lid 4 (beschadigen/ vernielen verblijfplaats)
Gewone dwergvleermuis	Grootschalige renovatie paardenstal	X	X	X

6.2.2 Ruige dwergvleermuis

Uit de effectbepaling blijkt dat negatieve effecten op de ruige dwergvleermuis niet aan de orde zijn, een overtreding van de Wet natuurbescherming is dan ook niet aan de orde.

7. Conclusies en aanbevelingen

7.1 Conclusies

Algemeen

- Het onderzoek heeft plaatsgevonden volgens het Vleermuisprotocol 2017 zodat gesteld kan worden dat het plangebied afdoende is geïnventariseerd.
- Voor het uitvoeren van de werkzaamheden is een ontheffing van de Wet natuurbescherming nodig.

Resultaten

- Het plangebied fungeert als foerageergebied voor gewone- en ruige dwergvleermuis. Dit foerageergebied betreft geen essentieel foerageergebied. Dit kan geconcludeerd worden op basis van het kleine aantal dieren in het plangebied en de grote mate waarin geschikt foerageerbied beschikbaar is in de omgeving van het plangebied.
- Gedurende het onderzoek werden geen vliegroutes waargenomen. Het is waarschijnlijk dat in het plangebied geen essentiële vliegroutes aanwezig zijn.
- In het plangebied is een zomerverblijf van gewone dwergvleermuis aanwezig.
- In het plangebied zijn geen kraamverblijfplaatsen of paarverblijfplaatsen aanwezig. Ook zijn er geen aanwijzingen voor winterverblijfplaats voor grotere aantallen dieren.

Effecten

- Bij de grootschalige renovatie van de paardenstal gaat de zomerverblijfplaats van gewone dwergvleermuis verloren.

Toetsing

- Met het uitvoeren van de werkzaamheden worden lid 1, 2 en 4 van artikel 3.5 van de Wet natuurbescherming overtreden.

7.2 Aanbevelingen

- Wanneer de werkzaamheden uitgevoerd gaan worden moet vooraf een mitigatieplan opgesteld worden waarmee overtreding van de Wet natuurbescherming zoveel mogelijk voorkomen kan worden.
- Wanneer de werkzaamheden uitgevoerd gaan worden moet vooraf een ontheffing van de Wet natuurbescherming aangevraagd worden.

8. Bronnen

8.1 Literatuur

Barataut, M., 2015. Acoustic Ecology of European Bats. Species Identification, Study of their Habitats and Foraging Behavior. Biotope, Mèze. Muséum national d'Histoire naturelle, Paris [Inventaires et biodiversité series].

Broekhuizen, S., K. Spoelstra, J.B.M. Thissen, K.J. Canters, J.C. Buys, 2016. Atlas van de Nederlandse zoogdieren. KNNV Uitgeverij, Zeist.

Dietz, C., O. von Helversen & D. Nill, 2011. Vleermuizen. Alle soorten van Europa en Noord-West Afrika. Tirion Natuur.

Middleton, N., A. Froud & K. French. (2014) Social Calls of the Bats of Britain and Ireland. Pelagic Publishing, Exeter.

Ministerie van EL&I, 2010. Buiten aan het Werk. Houd tijdig rekening met beschermde planten en dieren! Brochure. [<http://www.rijksoverheid.nl/documenten-en-publicaties/brochures/2010/03/01/buiten-aan-het-werk-houd-tijdig-rekening-met-beschermde-dieren-en-planten.html> (11-12-2019)].

Pfalzer, G., 2002. Inter- und intraspezifische Variabilität der Soziallaute. Fachbereich Biologie der Universität Kaiserslautern.

Sachteleben, J. & O. von Helversen, 2006. Songflight behavior and mating system of the pipistrelle bat (*Pipistrellus pipistrellus*) in an urban habitat. In: Acta Chiropterologica 8(2): 391-401.

BIJ12, 2017. Kennisdocument Gewone dwergvleermuis *Pipistrellus pipistrellus*. Versie 1.0. BIJ12, Utrecht.

BIJ12, 2017. Kennisdocument Ruige dwergvleermuis *Pipistrellus nathusii*. Versie 1.0. BIJ12, Utrecht.

Vleermuisvakberaad Netwerk Groene Bureaus, Zoogdiervereniging, 2017. Vleermuisprotocol 2017, maart 2017. [<http://www.netwerkgroenebureaus.nl/werken-aan-kwaliteit/vleermuisprotocol>. (11-12-2019)].

8.2 Websites

www.bij12.nl/onderwerpen/natuur-en-landschap/kennisdocumenten-soorten-ontheffingen-wet-natuurbescherming/

www.batecho.eu

www.telmee.nl

www.vleermuis.net

www.waarneming.nl

www.zoogdieratlas.nl

www.zoogdiervereniging.nl

<http://wetten.overheid.nl/BWBR0037552/2017-03-01>

Bijlage 1. Waarnemingskaarten

Legenda

 Plangebieden

Waarnemingen

Gewone dwergvleermuis

 Foeragerend

 Roepend

 Zomervblijfplaats in gebouw

Ruige dwergvleermuis

 Foeragerend

Waarnemingen van de gewone dwergvleermuis en ruige dwergvleermuis in en rond het plangebied. De symbolen voor roepende en foeragerende dieren betreffen waarnemingen van gedrag door de betreffende soorten en zijn niet indicatief voor het aantal dieren.

Opdrachtgever: Daan de Kruijk
Projectnummer: 18448
Datum: 03.07.2019

Regelink
Ecologie & Landschap

0 10 20 30 40 m

Bijlage 2. Wet- en regelgeving

Wet natuurbescherming

Algemeen

Op 1 januari 2017 is de Wet natuurbescherming in werking getreden. Deze wet is de Nederlandse implementatie van de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn, aangevuld met nationale bepalingen. De Wet natuurbescherming vervangt de Natuurbeschermingswet 1998, de Flora- en faunawet en de Boswet. De Wet natuurbescherming kent drie pijlers, namelijk:

- bescherming van Natura 2000-gebieden,
- bescherming van soorten,
- bescherming van houtopstanden.

Daarnaast is er een belangrijke plaats ingeruimd voor de zorgplicht (artikel 1.11). Vanuit deze zorgplicht moeten handelingen achterwege blijven waarvan men kan vermoeden zij nadelige gevolgen kunnen hebben voor beschermde gebieden of soorten.

In dit hoofdstuk volgt een eenvoudige weergave van de essentie van de Wet natuurbescherming, voor zover deze betrekking heeft op ruimtelijke ontwikkelingen en festiviteiten. Verbodsartikelen worden voor de leesbaarheid vereenvoudigd weergegeven. Raadpleeg voor de exacte formulering de wetstekst (<https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stb-2016-34.html>).

Bescherming Natura 2000-gebieden

Vanuit de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn hebben de lidstaten de verplichting om speciale beschermingszones aan te wijzen. Deze speciale beschermingszones heten Natura 2000-gebieden. Elk Natura 2000-gebied heeft instandhoudingsdoelstellingen ten aanzien van:

- leefgebieden voor vogelsoorten, voor zover nodig voor de uitvoering van de Vogelrichtlijn, en/of
- natuurlijke habitats en de habitats van soorten, voor zover nodig voor de uitvoering van de Habitatrichtlijn.

Verboden (volgens artikel 2.7, lid 2) is elke activiteit (in de wet: project of handeling) zowel binnen als buiten een Natura 2000-gebied die, gelet op de instandhoudingsdoelstellingen:

- de kwaliteit van de natuurlijke habitats of de habitats van soorten in dat gebied kan verslechteren of,
- een significant verstorend effect kan hebben op de soorten waarvoor dat gebied is aangewezen.

De activiteit kan alleen doorgang vinden als Gedeputeerde Staten van de provincie waarin de activiteit plaatsvindt een vergunning verlenen. Voor diverse werkzaamheden in nationaal belang (zoals werkzaamheden rond de hoofdspoorwegen) is de minister van Economische Zaken bevoegd gezag.

Bescherming van soorten

De Wet natuurbescherming kent drie beschermingsregimes:

- beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn,
- beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn,
- beschermingsregime andere soorten.

Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn

Onder het beschermingsregime Vogelrichtlijn vallen alle van nature in Nederland in het wild levende vogels.

Op basis van artikel 3.1 is het verboden om:

1. opzettelijk vogels te doden of te vangen;
2. opzettelijk vogelnesten, -rustplaatsen en -eieren te vernielen of te beschadigen of vogelnesten weg te nemen;
3. eieren van vogels te rapen en deze onder zich te hebben;
4. opzettelijk vogels te storen.

Het verbod om vogels opzettelijk te storen geldt niet wanneer dit niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de betreffende soort. Bij werkzaamheden in het broedseizoen kan het verlaten van nesten als gevolg van verstoring leiden tot het indirect doden van dieren of het aantasten van de functionaliteit van nesten en dus tot een overtreding van artikel 3.1, lid 1 en 2.

De vogelsoorten die jaar op jaar gebruik maken van hetzelfde nest zijn verdeeld over vier categorieën waarvan de nesten een jaarronde bescherming genieten. Ook is er een vijfde categorie van vogels waarvan een inventarisatie van de nesten gewenst kan zijn.

Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn

Onder het beschermingsregime Habitatrichtlijn vallen

alle dieren uit:

- de Habitatrichtlijn, bijlage IV, onderdeel a,
- het Verdrag van Bern, bijlage II,
- het Verdrag van Bonn, bijlage I,

en alle planten uit:

- de Habitatrichtlijn, bijlage IV, onderdeel b,
- het Verdrag van Bern, bijlage I.

Volgend artikel 3.5 is het verboden om, voor zover het soorten betreft uit bovenstaande bijlagen:

1. opzettelijk dieren te doden of te vangen;
2. opzettelijk dieren te verstoren;

3. opzettelijk eieren van dieren te vernielen of te rapen;
4. voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren te beschadigen of te vernielen;
5. opzettelijk planten in hun natuurlijke verspreidingsgebied te plukken, te verzamelen, af te snijden, te onwortelen of te vernielen.

In de genoemde bijlagen van de verdragen van Bern en Bonn staan ook diverse vogelsoorten genoemd. Dit betekent dat voor deze soorten het (ver)storen ook verboden is wanneer dit geen effect heeft op de instandhouding van de betreffende soort.

Beschermingsregime andere soorten

Onder het 'beschermingsregime andere soorten' vallen een aantal soorten waarvoor er geen Europese verplichting ligt tot bescherming. Nederland geeft zo uitvoering aan de algemene verplichting van het Biodiversiteitsverdrag om de staat van instandhouding van dier- en plantensoorten te beschermen.

Volgens artikel 3.10. is het verboden om, voor zover het soorten uit deze lijst betreft:

1. opzettelijk dieren te doden of te vangen;
2. voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren te beschadigen of te vernielen;
3. opzettelijk planten in hun natuurlijke verspreidingsgebied te plukken, te verzamelen, af te snijden, te onwortelen of te vernielen.

Onder dit beschermingsregime vallen ook een groot aantal zeer algemene zoogdieren en amfibieën. Een groot deel van deze algemene soorten zijn door de provincies en het ministerie van EZ voor ruimtelijke ontwikkelingen vrijgesteld van de Wet natuurbescherming.

Ontheffing en vrijstellingen

Ontheffingen worden verleend door de Minister van Economische zaken of Gedeputeerde Staten, en geven een initiatiefnemer de mogelijkheid om onder voorwaarden de wet te overtreden. Vrijstellingen worden gegeven door de Minister van Economische zaken of Provinciale Staten en beschrijven handelingen en situaties waarin de wet niet van toepassing is.

Ontheffing voor het overtreden van de verbodsbepalingen of het verkrijgen van een vrijstelling kan alleen wanneer er:

- geen andere bevredigende oplossing bestaat;
- geen negatief effect is op de staat van instandhouding van de soort;
- en er voldaan is aan de in de wet genoemde belangen (artikel 3.3, lid 4b, artikel 3.8, lid 5b en artikel 3.10, lid 2).

Voor het beschermingsregime overige soorten is het voldoende als er voldaan wordt aan een in de wet genoemd belang.

Bescherming van houtopstanden

Een houtopstand bestaat uit een oppervlakte van 10 are of meer, of bestaat uit een rijbeplanting van meer dan twintig bomen, gerekend over het totaal aantal rijen.

Volgens artikel 4.2 vallen buiten de bescherming houtopstanden:

- houtopstanden binnen door de gemeenteraad vastgestelde grenzen van de bebouwde kom houtopstanden;
- houtopstanden op erven of in tuinen en fruitbomen en windschermen om boomgaarden;
- naaldbomen bedoeld als kerstbomen en niet ouder dan twintig jaar en kweekgoed;
- uit populieren of wilgen bestaande wegbeplantingen, beplantingen langs waterwegen en eenrijige beplantingen langs landbouwgronden;
- het dunnen van een houtopstand;
- uit populieren, wilgen, essen of elzen bestaande beplantingen die zijn bedoeld voor de productie van houtige biomassa en die:
 - ten minste eens per tien jaar worden geoogst;
 - bestaan uit minstens tienduizend stoven per hectare per beplantingseenheid bestaande uit een aaneengesloten beplanting die niet wordt doorsneden door onbeplante stroken breder dan twee meter;
 - zijn aangelegd na 1 januari 2013.

Volgens artikel 4.2 is het verboden een houtopstand geheel of gedeeltelijk te vellen zonder daar melding van te doen bij Gedeputeerde Staten. Dit geldt niet voor het periodiek vellen van vriend- of hakhout. Binnen drie jaar moet het gevelde deel weer zijn herplant.

Vrijstellingen gelden er wanneer het vellen gebeurt middels een goedgekeurde gedragscode of de werkzaamheden voortvloeien uit instandhoudingsdoelstellingen voor Natura 2000-gebieden of nodig zijn voor aanleg en het onderhoud van brandgangen op natuurterreinen.

Natuurnetwerk Nederland

Het Natuurnetwerk Nederland (NNN; voorheen Ecologische Hoofdstructuur (EHS)) bestaat uit planologisch beschermde gebieden die zijn aangewezen om ecologische verbindingen te realiseren tussen belangrijke natuurgebieden. Deze natuurgebieden en de verbindingen daartussen vormen samen een ecologisch netwerk. De wezenlijke kenmerken en waarden van het NNN mogen niet door een ingreep worden aangetast. Alle (mogelijke) effecten van een voorgenomen ingreep moeten daarop dan ook worden getoetst. De provincie waarbinnen het plangebied valt geeft invulling aan het NNN en is daartoe het bevoegd gezag. Voor meer informatie over het NNN en het toetsingskader zie <http://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/natuur-en-biodiversiteit/natuurnetwerk-nederland>.

Wet dieren

De Wet natuurbescherming kent geen verbod op het verwonden van dieren. Dit is namelijk al verboden in de Wet dieren. Volgens artikel 2.1 van de Wet dieren, eerste lid, is het namelijk verboden om:

- zonder redelijk doel of met overschrijding van hetgeen ter bereiking van zodanig doel toelaatbaar is, bij een dier pijn of letsel te veroorzaken dan wel de gezondheid of het welzijn van het dier te benadelen.

De Wet dieren kent een ontheffingsmogelijkheid, maar alleen als het belang van het welzijn van dieren zich er niet tegen verzet. Een ontheffing is niet nodig wanneer vaststaat dat het mogelijk verwonden van dieren een 'redelijk doel' dient, of 'noodzakelijk' is. In deze rapportage wordt niet getoetst aan de Wet dieren.